Zprávy MF, částka 1/2017

Úvěry poskytované obcemi a nový zákon o spotřebitelském úvěru

čj.: MF - 3 185/2017/35 - 1 - ref. Ing. M. Indra

Dne 1.12.2016 nabyl účinnosti nový zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen „zákon“). Zákon mj. do českého práva přejímá evropskou úpravu hypotečních úvěrů, které do 30.11.2016 neměly žádnou speciální právní úpravu. Půjčky poskytované obcemi, např. z fondu rozvoje bydlení, tak byly dosud vyňaty z právní úpravy spotřebitelského úvěru na základě výjimky podle §2 písm. a) předchozího zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů.

Podle nového zákona platí, že ten, kdo podnikatelsky (ve smyslu zejm. §420 odst. 1 občanského zákoníku) poskytuje půjčky a úvěry spotřebitelům (nepodnikajícím fyzickým osobám), potřebuje k této činnosti mj. oprávnění od České národní banky.

V této souvislosti může nový zákon dopadat i na obce, které svým obyvatelům půjčují peníze, přičemž některé obce tak činí způsobem, který by mohl být považován za podnikatelský (tedy systematicky a za účelem dosažení zisku).

Zákon na takovéto půjčky poskytované obcemi pamatuje. Obce mohou výhodné půjčky svým občanům samozřejmě poskytovat i nadále. Aby nemusely mít pro tuto činnost povolení České národní banky, stačí splnit následující podmínky:

1. půjčky nebo úvěry musí být poskytovány omezenému okruhu osob (např. obyvatelům dané obce),

2. půjčky nebo úvěry musí být poskytovány ve veřejném zájmu (u obcí je veřejný zájem deklarován v ustanovení §2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích; v něm se říká, že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem),

3. půjčky nebo úvěry musí být poskytovány na základě právního předpisu; je tedy nutné upravit tuto činnost v obecně závazné vyhlášce,

4. půjčky nebo úvěry musí být poskytovány bezúročně nebo s úrokovou sazbou nižší, než je na trhu obvyklé (v případě úvěrů na bydlení - tedy účelově určených nebo zajištěných hypotékou - lze i za podmínek, které jsou celkově výhodnější než podmínky na trhu obvyklé, pokud není zápůjční úroková sazba vyšší, než je na trhu obvyklé).

Obce poté mohou využít výjimky podle §5 odst. 1 písm. d) nebo §5 odst. 2 zákona, která umožňuje půjčovat bez povolení České národní banky a zbavuje obce plnění většiny povinností, které nový zákon jinak poskytovatelům úvěrů ukládá.

Do doby, než obce půjčování peněz svým obyvatelům přizpůsobí požadavkům nového zákona, jim lze doporučit, aby buďto

a) na přechodnou dobu přerušily půjčovat poskytování úvěrů, nebo

b) půjčovaly bezúplatně (bezúplatné půjčování peněz je téměř úplně vyňato z působnosti zákona).

Ministerstvo financí v této problematice již od října komunikuje se Svazem měst a obcí, vydalo reakci na nepřesné údaje, které se k této problematice objevily v médiích (http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2017/obce-mohou-svym-obcanum-i-nadale-vyhodne-27242), a zároveň se Svazem měst a obcí připravilo společnou tiskovou zprávu (http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/uvery-ktere-poskytuji-obce-potrebuji-jas-27281).

EPIS